

Kritik mot Polismyndigheten i Stockholms län, som genom underlåtenhet hindrat en häktad från att kontakta sin mor

Beslutet i korthet: En häktad fick ha telefonkontakt med sin mor, om samtalen övervakades av polispersonal. På grund av att polismyndigheten inte ställde personal till förfogande, kunde samtal äga rum först efter det att åklagaren beslutat att det var tillräckligt att de genomfördes i närvaro av häktespersonal. Polismyndigheten i Stockholms län kritiserades för underlåtenheten att fullgöra sin uppgift.

Bakgrund och utredning

AA var under en tid häktad med restriktioner, alltså inskränkningar i rätten till kontakt med omvärlden. Det avsåg bl.a. telefonsamtal. Den 1 juni 2011 fick AA åklagarens tillstånd till telefonkontakt med sin mor. Villkoret var att kontakten skulle äga rum i närvaro av polisens utredningsman. AA anmälde Polismyndigheten i Stockholms län, City polismästardistrikt, för att det tog drygt två veckor innan telefonsamtalet med modern kunde genomföras. Han uppgav att han varje dag bett om att få ringa henne men att polisen var för upptagen för att kunna närvara.

Vid utredningen hos JO uppgav personalen på häktet att utredningsmännen i ärendet inte tagit sig tid att övervara AA:s telefonsamtal trots att de till och från befunnit sig i häktets lokaler. Beteendet var enligt personalen ett ständigt återkommande mönster. Det framkom vidare att åklagaren den 15 juni 2011 fått kännedom om att telefonkontakten mellan AA och modern inte kommit till stånd. Hon beslutade då att det var tillräckligt att häktespersonal var närvarande vid kontakten. AA kunde därefter ringa sin mor.

Polismyndigheten i Stockholms län (bitr. länspolismästaren BB) yttrade sig och redovisade först den rättsliga regleringen.

I 1 kap. 6 § häkteslagen (2010:611) föreskrivs att verkställigheten inte får innebära andra begränsningar i den intagnes frihet än som följer av den lagen eller som är nödvändiga för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas. En kontroll- eller tvångsåtgärd får endast användas om den står i rimlig proportion till syftet med åtgärden. Om en mindre ingripande åtgärd är tillräcklig ska den användas.

Enligt 3 kap. 4 § häkteslagen får en intagen stå i förbindelse med annan person genom elektronisk kommunikation i den utsträckning det lämpligen kan ske. Sådan

kommunikation får dock vägras om det kan äventyra säkerheten på ett sätt som inte kan avhjälpas genom avlyssning enligt 5 §.

Av 3 kap. 5 § första stycket häkteslagen framgår att elektronisk kommunikation mellan en intagen och annan får avlyssnas, om det är nödvändigt av säkerhetsskäl. De som ska kommunicera med varandra ska i förväg informeras om kontrollen.

Av 6 kap. 1 § första stycket häkteslagen framgår att en intagen som är häktad får åläggas inskränkningar i sin rätt till kontakt med omvärlden (restriktioner), om det finns risk för att den intagne undanröjer bevis eller på något annat sätt försvårar sakens utredning.

Enligt 6 kap. 2 § p. 6 häkteslagen får ett beslut om restriktioner enligt 1 § avse inskränkningar i rätten att stå i förbindelse med annan genom elektronisk kommunikation enligt 3 kap. 4 §.

I 6 kap. 3 § häkteslagen föreskrivs att en fråga om restriktioner prövas av undersökningsledaren eller åklagaren och att beslut i en sådan fråga ska omprövas så ofta det finns anledning till det.

Polismyndigheten gjorde följande bedömning.

Det kan inledningsvis konstateras att det av handlingarna i ärendet får anses framgå att anmälaren inte fått ringa till sin mor under drygt två veckors tid. Skälet till att utredande poliser inte haft möjlighet att övervaka telefonsamtalen har inte kunnat klarläggas.

Polismyndigheten får beklaga det inträffade. Att vara frihetsberövad innebär en betydande inskränkning i den personliga friheten. Det är därför av stor betydelse att frihetsberövades kontakt med familjemedlemmar och andra närstående upprätthålls i så stor utsträckning som möjligt. Myndigheten finner därför att dröjsmålet är oacceptabelt.

JO har vid ett flertal tillfällen uttalat sig om frihetsberövades rätt till telefonsamtal med anhöriga. I beslut den 3 december 2009, dnr 2432-2009, ansåg JO att omkring två veckors dröjsmål för den intagne att få ringa avlyssnade telefonsamtal var oacceptabelt. JO har i beslut den 20 oktober 2006, dnr 645-2005, betonat att det är angeläget att polisen, när åklagare har beslutat att telefonsamtal ska övervakas av utredare, ser till att resurser ställs till förfogande så att besluten kan verkställas.

Praxis i polismyndigheten är att ansvaret för åtgärder som nu är aktuella åvilar den utredande utredningsmannen. Om denne inte har möjlighet att vidta åtgärderna ska denne informera sin chef som då ska ställa annan till förfogande.

Polismyndigheten anser att polismästardistriktet måste tillse att resurser ställs till förfogande för att undvika att en liknande situation uppstår. Myndigheten ser därför att åtgärder bör vidtas av polismästardistriktet. Polismästardistriktet har emellertid uppgett att åtgärder och en informationsinsats kommer att vidtas i syfte att undvika att en liknande situation inträffar. Myndighetens rättsenhet kommer i myndighetens personaltidning "Sambandet" skriva en artikel för att klarlägga gällande praxis. Mot bakgrund av ovan ser myndigheten ingen anledning att vidta några ytterligare åtgärder.

Bedömning

Det dröjde drygt två veckor innan AA fick möjlighet att ringa till sin mor. Orsaken var uppenbarligen att polisen inte prioriterade uppgiften.

En häktad får inte underkastas mer omfattande inskränkningar i sin frihet än vad ändamålet med frihetsberövandet samt ordning och säkerhet kräver. Som Polismyndigheten i Stockholms län själv angivit är det oacceptabelt att en häktad

ska behöva vänta drygt två veckor på att myndigheten ställer personal till förfogande för att närvara vid ett övervakat telefonsamtal.

Polismyndigheten förtjänar kritik för det inträffade. Jag förutsätter att de åtgärder myndigheten aviserar leder till att det inte upprepas.